

Veiledning til undringssamtale med foresatte

Samtalen med foresatte er helt nødvendig for å ta tak i barnets behov for ekstra oppmerksomhet og innsats på bakgrunn av bekymring for atferd, utvikling og eventuelle symptom eller reaksjoner hos barnet/ungdommen, samt situasjoner hvor det foreligger bekymring om omsorgssituasjonen pga. rus, psykisk sykdom og/eller omsorgssvikt. Under følger noen tips til hvordan samtalen kan planlegges og gjennomføres:

Etablering av en god relasjon

Tidlig etablering av en positiv relasjon og løpende dialog med foresatte er det viktigste utgangspunktet for et godt samarbeid. Dette vil gjøre det lettere å ha mot til å ta opp det vi undrer oss over, eller er bekymret for.

Under skisseres alternativer for å ivareta en trygg og positiv relasjon:

- Gi informasjon før barnet begynner; det skaper trygghet for foresatte og barnet
- Understrek at "her hos oss tilstreber vi åpenhet og håper det kan gå begge veier"
- Be om informasjon om barnet – for eksempel i form av et lite spørreskjema. Dette viser interesse for foresattes kunnskap om barnet
- Ring foresatte eller send kort informasjon om noe positivt like etter at barnet har startet – fortsett med dette også senere. På denne måten etableres relasjonen rundt det positive
- Utnytt bringe- og hentesituasjonen til å opprettholde en positiv relasjon
- Vær fleksibel med hensyn til tid, sted og form på samarbeidet med familien

Forberedelse før møtet

Ta høyde for at samtalen kan være vanskelig for foresatte. Legg vekt på å skape en trygg og god atmosfære. Legg til rette for at bekymringen fremstilles saklig og ordentlig.

Tenk igjennom på forhånd:

- Hva håper du kommer ut av samtalen? Hva frykter du kan skje?
- Gjennomgå hvordan dere tror at samtalen kan forløpe og forbered alternative muligheter. Fastsett hvor lenge samtalen skal vare.
- Vurder om du har behov for hjelp fra noen som har mer kompetanse i forkant av samtalen. Få kjennskap til muligheter i det øvrige tjenesteapparatet i kommunen og hvem du kan kontakte for eventuell videre oppfølging og hjelp til familien.
- Hva kan foresatte ønske seg av samtalen?
- Hvordan kan jeg bruke min kompetanse på en god måte?
- Hvordan kan jeg være åpen, konkret og opprettholde bekymringen i samtalen?
- Hvordan kan jeg best ta imot foresattes reaksjoner?
- Hva tror du foresatte gruer seg mest til?
- Er det noe du gruer deg til i samtalen?
- Hva tenker du om foresatte?
- Hva tenker du om barnet?

Praktisk planlegging

- **Hvem** skal delta? Når samtalen avholdes i barnehage/skole bør det være to ansatte til stede. En av partene bør være fra ledelsen. Av hensyn til foresatte som kommer bør en unngå å stille med flere enn to fra personalet. Avtal på forhånd oppgavefordelingen mellom dere, hvem som sier hva og hvem som gjør hva under møtet. Rollene kan fordeles ved at én leder

samtalen og den andre skriver referat/oppfølgingsplan, oppsummerer og supplerer med kunnskap om generell trivsel og utvikling hos barn og eksempelvis konsekvenser av skadelig rusmiddelbruk i en familie. Informer foresatte i forkant om hvem som skal være til stede. Vurder om barnet/ungdommen bør delta, eventuelt kan de ha med en egen talsperson.

- **Når** skal samtalen være? Unngå rett før helg/fridag etc.
- **Hvor** skal samtalen gjennomføres? Nøytralt, hyggelig...
- **Hvor lang tid** skal settes av?
- **Hva** er viktig å få sagt i samtalen? Lag på forhånd en liste over punkter det er viktig å få formidlet til foresatte.
- **Hvordan** sende innkallingen? Skriftlig pr post eller i hånden? Husk å formidle en bekymring, ikke en anklage. Referer til observasjoner. Gjør innkallingen forståelig med korte setninger og ryddig struktur. Unngå å sende innkallingen i forbindelse med en helg, slik at du er tilgjengelig for eventuelle spørsmål.

Følgende bør komme fram i møteinnkallingen:

- Sted, tid/varighet og deltakere i møtet
- Formålet med møtet. Hvorfor ønsker vi denne samtalen? Vær konkret på hvordan dere vurderer barnets situasjon og hva det er som skaper bekymring
- Agenda:
 - Hvordan opplever dere barnets/ungdommens situasjon?
 - Hva kan være til hjelp for barnet/ungdommen?
 - Hvilke løsninger (mulige tiltak) ser vi?
 - Hva avtaler vi?
 - Planlegge neste møtepunkt

Gjennomføring av samtalen – «Hold hodet kaldt, og hjertet varmt»

Innledning i møtet:

- Møteleder legger rammene og er vertskap
- Ta vennlig imot deltakerne
- Tenk igjennom hvor deltakerne skal sitte
- Sørg for å starte opp i rett tid
- Ønsk velkommen og redegjør for formålet med møtet. Gi uttrykk for at dere ønsker å støtte opp om endringer som kan være til hjelp for barnet/ungdommen.
- Presenter deg selv og referenten og hvilke roller dere har overfor barnet/ ungdommen
- La deltakerne få presentere seg
- Gi informasjon om rammene for møtet

Underveis i møtet:

- Hvis relasjonen mellom dere og foreldrene er vanskelig, bør dette tas opp i begynnelsen av samtalen. "Jeg er fullt klar over at vi har forskjellig syn på ting ..."
- I samtalen skal det informeres om hva som vekker bekymring. Gå igjennom konkrete observasjoner.
- Balanser beskrivelsen av barnet mellom det som fungerer godt og er barnets styrke og det som er vanskelig.
- Vær barnets stemme, men unngå å sitere barnet/ungdommen direkte av hensyn til barnets lojalitet overfor foreldrene
- Beskriv hvordan barnet/ungdommen har det følelsesmessig: Han/hun har vanskeligheter med å konsentrere seg, vanskeligheter med venner / sosialt samspill e.l.?
- Hvor lenge har det vært slik? Hva har endret seg underveis?
- Spør hva de tenker om det som er sagt, om de kjenner igjen de observasjonene som er gjort og om de deler den bekymringen som dere har presentert. Still åpne spørsmål. Hvilke tanker

gjør foreldrene seg om det dere forteller? Hva kan være til hjelp for barnet/ungdommen og familien? Styr samtalen ved å holde fast i temaet selv om noen sporer av. Gi rom for tenkepauser.

- Gi plass til foreldrenes tanker, frustrasjoner og eventuell motstand når det er snakk om barnets problemer. Noen foresatte kan utvise reaksjoner som for eksempel benektelse, sinne og fortvilelse. Ikke "trøst bort", men ta imot følelsene på en rolig måte.
- Vær interessert og lyttende i forhold til foreldrenes opplevelse av virkeligheten. Vis støtte, reflekter og bekreft det du hører: «Du vet hva som er det beste for barnet, men samtidig er det vanskelig for deg å gjøre noe med det»
- Tål uenigheter som kan komme. Fokus skal være på det som kan bedre barnets situasjon og ikke på foreldrenes uenighet. Ha som utgangspunkt for samtalen en holdning om at foreldrene ønsker det beste for sitt barn.
- Vær oppmerksom dersom foreldrene har ulike beskrivelser av situasjonen og/eller barnet/ungdommen
- Utforsk hvilken kunnskap foreldrene har om hvordan voksnes vansker / rusbruk / psykiske vansker kan virke inn på barn sin trivsel og evne til å konsentrere seg. Tilfør eventuelt kunnskap dere vurderer som viktig, og utforsk igjen hva foreldrene tenker om situasjonen med utgangspunkt i det du forteller
- Hjelp foreldre til å forstå forskjell på det som er vanlig for barn og det som vekker bekymring
- Sikre at alle blir hørt og opplever seg respektert ved. f.eks. å speile/bekreft/gjenta foreldrenes opplevelse av situasjonen («Hvis jeg har forstått riktig opplever dere at ...»)
- Dersom du ikke er helt sikker på om du har forstått det foresatte sier, kan du få bekreftelse på andre måter, for eksempel: "Oppfatter jeg deg riktig når du sier...?", "Kan du utdype...?", "Kan du gi et eksempel...?" Foresatte får da anledning til å fortelle hva det er de mener og dere får sjekket om alle tilstede har fått en felles forståelse av barnets situasjon.
- Konkretiser og oppsummer innlegg (bidrar til å unngå misforståelser og sjekke ut og avklare om dere har felles forståelse av det som er sagt før man skifter tema i samtalen («For å oppsummere det som hittil er sagt ...»). Avslutt gjerne oppsummeringen med å betone det positive som kommer fram i samtalen.

Dersom foresatte/ungdommen avviser det du presenterer, er uenig eller ikke ønsker samarbeid vedrørende egen situasjon, er det viktig å snakke med foresatte om hvilke konsekvenser dette får for barnet/ungdommen og om meldeplikten til barneverntjenesten hvis bekymringsnivået tilsier det.

Om far eller mor er påvirket av alkohol eller andre rusmidler, bør det sies hva man ser/opplever: «Jeg kan merke at det lukter alkohol av deg». Vær nøytral og avtal hva dere skal gjøre videre – både med hensyn til den konkrete situasjonen og i forhold til den planlagte samtalen.

Vær oppmerksom på barnets/ungdommens situasjon etter samtalen. Selv om det ikke er formålet, kan det hende at det oppstår vansker i hjemmet som gjør situasjonen verre. Om det er bekymring for konsekvenser for sikkerheten til barnet, kan en si: «Har vi noen grunn til tro at vår opplevelse av barnet/ungdommens situasjon, får negativ innvirkning på hvordan dere reagerer overfor barnet/ungdommen hjemme?»

Hva kan hjelpe og hva trenger barnet?

Hold fast i fokuset på barnets situasjon og bekymringen for barnet. Hold fast ved at alle voksne kan gjøre noe som er til nytte for barnet og på den måten sikre at barnets behov blir dekket.

- Hvilke løsninger ser foreldrene og hvilke løsninger ser medarbeiderne?
- Hent ut foreldrene sine egne verdier (hva som er viktig for dem?), deres motivasjon, evner og ressurser med hensyn til endring. Bekreft foreldrenes kompetanse og gode intensjoner der disse er til stede.
- Inviter foreldrene til å se barnets behov i sammenheng med eventuelle utfordringer i hjemmet, f.eks. alkoholproblematikk eller psykiske vansker (tabu/realitet, oppmerksomhet,

trygghet/angst, roller/ansvar, skyld og skam). Tydeliggjør/oppsummer hva dette innebærer og gi foreldrene en ny mulighet til å se barnets/ den unges behov etter å ha tilført ny kunnskap.

- Hvilke muligheter og tilbud finnes for hjelp og støtte i barnehagen/på skolen, hjemme og i fritiden? Bruk gjerne oversikten på nett over tilbud og tiltak på ulike arenaer i Ullensaker. Er det behov for å involvere andre? Har barnet søsken som også kan ha behov for hjelp?
- Dersom dere vurderer at det er behov for å involvere fler enn en hjelpetjeneste av gangen, anbefaler dere å kontakte BTI-team for en helhetlig vurdering og koordinering.
- Konkretiser tiltakene dere blir enige om. Lag en oppfølgingsplan der dere avtaler videre oppfølging.

Oppsummering og avslutning av møtet:

- Bruk litt tid på oppsummering; Hva har vi snakket om? Hva har blitt avtalt? Har vi fått snakket om det vi ønsket? Hvordan opplevde foresatte samtalen? Hva er det som gjenstår?
- Lag en ny avtale for evaluering og takk foresatte for fremmøte.

Etter samtalen med foresatte

Sett av tid til etterarbeid. Tenk igjennom hva som gikk bra / mindre bra?

- Hvorfor ble samtalen slik den ble? Hva formidlet foresatte? Hva bør huskes til neste gang?
- Fikk dere formidlet bekymringen tydelig nok for foreldrene, og forstod de bekymringen dere har for barnet?
- Ble det etablert et godt samarbeid med foreldrene og ble det satt realistiske mål for å hjelpe barnet?
- Vil oppfølgingsplanen sikre god nok progresjon og endring?
- Hvordan ser bekymringen ut nå? Er den mindre eller større? Hvorfor?
- Hvordan skal det øvrige personalet informeres, og om hva?
- Hvordan har hver og en av dere det etter samtalen? Gi hverandre tilbakemelding på hva som gikk bra og hva som opplevdes vanskelig.
- Dersom foresatte/ungdommen ikke ønsket samarbeid, drøft med leder om det bør sendes bekymringsmelding til barnevernet på bakgrunn av bekymringens art.

Oppfølging av samtalen

- Vil dere trenge bistand fra andre instanser/profesjonelle for å hjelpe barnet og familien?
- Hvem har ansvaret for videre oppfølging (hvem, hva, hvordan, når)?
- Hvordan forberede oppfølgings samtalen med foreldrene?

Samtaler med foresatte - hvor det oppstår trusler

I samtaler hvor du opplever at foresatte virker truende, kommer med trusler anbefales følgende:

- Sjekk ut med foresatte om de kommer med en reell trussel ved å spørre: «Nå ble jeg usikker! Er dette en trussel?»
- Prøv å avrunde samtalen så fort som mulig. For eksempel: "Dette blir lite hensiktsmessig, så jeg foreslår at vi avbryter nå og så kontakter vi dere senere".
- Meld straks fra til virksomhetens leder, som skal vurdere om episoden skal meldes til politiet og om det er grunn til å kontakte barnevernet jf. Barnehagelovens § 21 og 22.
- Lederen skal videre sørge for den ansattes sikkerhet, og om nødvendig tilby psykologisk krisehjelp. Se HMS i kvalitetssystemet TQM for Ullensaker kommune
- Noter ned hva som skjedde og hva som ble sagt så nøyaktig som mulig umiddelbart etter episoden.
- Foresatte til barnet kalles inn til samtale så raskt som mulig for å snakke om det som skjedde.